

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

A „MAGYAR KÖNYVÉSZET” című havi melléklettel.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratok Wiesner Jakabszerkesztőhöz (Budapest, II., Oszlop-u. 4.) küldendők.

Megjelenik minden hó 10., 20. és 30-án.

Az egylet tagjai ingyen kapják.
Előfizetési ára egész évre 16 korona.

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronkint tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

Ujjonnan megjelent könyvek.*)

Athenaeum r.-t. könyvkiadóhivatala Budapesten.

Ranschburg Pál dr. A gyermeki elme ép és rendellenes működése, egészségtana és védelme. Paedagogusok, orvosok, jogászok és a művelt közönség számára. Második, lényegesen bővített és átdolgozott kiadás. 2 melléklettel, 32 szöveggéppel. (8-r. VIII, 247 l. és 2 melléklet.) Budapest, 1908. Athenaeum r.-t. 6 k.

Bátori Mihály Budapesten (VII., Damjanich-utca 32.)

Vaszy György. Eljárás a kisebb polgári peres ügyekben. A törvény eredeti szövegével, a végrehajtásra, bélyegszabásra és kezelésre vonatkozó rendeletekkel, magyarázattal és írománymintákkal kiegészítve a perrendtartás-tervezet idevonatkozó részével. — Járásbírák, szolgabírák, békebírák, községi bíróságok számára, a közigazgatási tanfolyam hallgatói és magánosok használatára. (8-r. 144 l.) Bpest, 1908. Bátori Mihály biz. 2 k.

Franklin-Társulat Budapesten.

Volf György összegyűjtött munkái. I. kötet. Kiadja a Magyar tudományos Akadémia támogatásával Demeczky Mihály dr. (8-r. 426 l.) Bpest, 1907. Franklin-Társ. 10 k.

Grill Károly könyvkiadó vállalata Budapesten.

Igazságügyi zsebnaptár 1908. évre. A bírói, ügyészi, ügyvédi és közjegyzői kar számára. Szerkeszti Török Sándor dr. XII. évfolyam. (16-r. 454 l.) Bpest, 1908. Grill Károly kvv. Vászonba kötve 1 k.

Lampel R. r.-t. Budapesten.

Bánfi János. Legszebb regefüzér. Regék és kalandos történetek gyűjteménye. A magyar ifjúságnak elmeséli B. J. Harmadik kiadás. Számos képpel. (8-r. 194 l.) Bpest, 1908. Lampel Róbert r.-t. Kötve 3 k.

— Tündérek között. Regék és kalandos történetek gyűjteménye. A magyar ifjúságnak elmeséli B. J. Harmadik kiadás. Számos képpel. (8-r. 182 l.) Budapest, 1908. U. o. Kötve 3 k.

Iparosok olvasótára, XIV. évfolyam. 1—3. szám. Szerkeszti Mártonfy Márton. (8-r.) Bpest, 1908. Lampel Róbert r.-t. Egy-egy szám 60 f.
1—2. szám. Hasznos olvasmányok. Irták többen. (100 l.)
3. szám. Thiering Oszkár. A damaszkszövésről. (55 l.)

Lengyel Miklós. Kurucz énekek. Az ifjúság számára összeválogatta L. M. A kurucz költészet rövid ismertetésével. (8-r. 144 l.) Bpest, 1907. Lampel Róbert r.-t. 1 k.

Mártonfy Márton és Trajtlér Károly. Magyar olvasókönyv az iparostanoncz-iskolák első osztálya számára. Teljesen átdolgozott kiadás negyedik lenyomata. (8-r. 227 l.) Bpest, 1908. Lampel Róbert r.-t. Kötve 1 k. 20 f.

*) Könyvészetünk teljessége érdekében fölkéretnek a t. kiadók, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címemre beküldeni sziveskedjenek. A könyveket lajstromozás után sértetlenül visszaküldöm. Rényi Károly Budapest, V., Vigadó-utca 1. (A fővárosi Vigadó épületében.)

Színházak műsora, Fővárosi —. 55—56. szám. (16-r.) Bpest 1908. Lampel Róbert r.-t.
55—56. szám. Ifj. Dumas Sándor. A nők barátja. Vigjáték 5 felvonásban. Fordította Kürthy Emil. (91 l.) 60 f.

Mai Henrik és fia Budapesten.

Kuthy Dezső dr. okolicsányi —. Hogyan óvakodjunk a tüdővészttől? (K. 8-r. 22 l.) Bpest, 1908. Mai Henrik és fia 60 f.

Ifj. Nagel Ottó Budapesten.

Lukács György dr. Parlamentáris eljárás Angliában. (K. 8-r. 95 l.) Bpest, 1908. Ifj. Nagel Ottó biz. 1 k. 50 f.
Műkedvelő, A —. XXVII. szám. Színműtár. Szerkeszti Dezső József. (8-r.) Bpest, 1908. Nagel Ottó biz. XXVII. szám. Roger V. Egy pohár víz. Vigjáték 1 felvonásban. Magyarosította Benkő B. (18 l.) 1 k.
Vaszy György. Eljárás a kisebb polgári peres ügyekben. (8-r. 144 l.) Bpest, 1908. Nagel Ottó biz. 2 k.

«Pátria» irod. vállalat és nyomdai r.-t. Budapesten.

Ballay Jenő. A szőlő trágázása. (A M. Sz. O. E. által kiírt pályázaton díjazásra érdemesített munka.) Egyesületi tagilletmény. (8-r. 104 l.) Bpest, 1907. Pátria r.-t. 2 k.

Rényi Károly Budapesten.

Biró Sándor. Szőlőgyakorlatok. Első rész. Az elemi fiúiskola I—III. osztályának kézimunkái. Irta és 412 fametszettel ellátta B. S. Második, bővített és javított kiadás. (8-r. 92 l.) Karánsebes, 1907. Rényi Károly biz. Bpest 1 k. 20 f.
— Ugyanaz. II. rész. Az elemi fiúiskola IV., V. és VI. osztályainak kézimunkái. Irta és 372 ábrával ellátta B. S. (8-r. 128 l. és 8 melléklet.) Karánsebes, 1907. U. o. 2 k.

Singer és Wolfner Budapesten.

Regénytár, Egyetemes —. XXIV. évfolyam. 6. kötet. (8-r.) Bpest, 1907. Singer és Wolfner. Egy-egy kötet vászonkötésben 1 k. 6. kötet. Crocker M. B. Női diplomata. Fordította Novelty Riza. Első kötet. (152 l.)

Szerző saját kiadása.

Straub Sándor. Elektrotechnika. A gyakorlati elektrotechnika kézikönyve című munkának teljesen átdolgozott és módosított kiadása. Tíz részben. V. rész. Áramelosztási rendszerek. Vezetékek és vezetékhalozatok tervezése és számítása. Vezetékek szerelése. 1. füzet. A szövegbe nyomott számos ábrával. (8-r. 80 l.) Bpest, 1908. Szerző sajátja. 1 k. 75 f.

Szilágyi Béla Budapesten.

Kéry Gyula. Petőfi ismeretlen kéziratai. Közli és bevezetéssel ellátta K. Gy. (8-r. 19 l.) Bpest, 1908. Kunossy, Szilágyi és társa 1 k.

Vitéz A. Kassán.

Milhoffer Sándor. Népies időjósítás. Második javított és bővített kiadás. (8-r. 26 l.) Kassa, 1908. Vitéz A. 50 f.
Ferdinándy Gyula. Abauj-Torna vármegye 1905—1906. évi alkotmányos ellenállásának története. (8-r. 468 l.) Kassa 1908. Vitéz A. 6 k.

Budapesti furcsaságok.

A «Magyarország»-nak van egy ilyen czimű állandó rovata. Az utóbbi számaiban könyvekről és kiadókról mond el «furcsaságokat», melyekből mindnyájunk okulására bemutatunk néhány szemelvényt:

Könyvkiadás. Ez a legfurcsább furcsaságok közül való. Budapesten van néhány nagy kiadó és vannak kis kiadók. A nagy kiadók tankönyveket, a kis kiadók pornogramokat adnak ki, — mert — ezt a kiadók mondják — a szépirodalom nem kell a népnek.

Van benne valami. A közönség egyes politikai laphoz szegődik, a könyvkiadó azonban nem ad ki szépirodalmi műveket, mert az nem üzlet.

Ha csakugyan nem adna ki, igazán kisebb baj volna, de éppen az a baj, hogy a könyvkiadók teljesen diszkreditáltak, alaposan tönkretették a magyar szépirodalmat.

Első látásra különösnek hangzik ez a dolog, pedig szinigazság. A nagy kiadó — aki könyvet ad ki — keresi a tanár urak kegyeit, nehogy más kiadványokat fogyaszson a tanulóközönség, tehát nem ad ki és nem is igen adott ki más szépirodalmi művet, mint a tanár urak dolgozatait, a tanár urak fordítmányait. Ezeket a műveket azután, saját legjobban fölfogott érdekében terjesztette is a könyvkiadó, a meddig terjeszthette.

Mi tagadás, a tanárság nem jár mindig karöltve a költői tehetséggel, de ugyancsak erős jellemű filologia-professzor legyen, ki soha nem követett el költői műveket. A kiadó, a mindenható tanár úr remekelt ahogy meri megbírálni, vagy pláne ki nem adni s így történt, hogy a közönség ezekben vélte megtalálni a magyar szépirodalmat s ugyancsak megundorodott ettől a belletrisztikától s most már óvakodik tőle, hogy könyvet vásároljon.

Ha tehát a könyvkiadók panaszkodnak, hogy nem kell a magyar közönségnek könyv, bizony igazuk van, csak éppen azért nem kell, mert ők szoktatták le róla.

Egy másik közleményből való:

Nálunk tehát a könyvírást megelőzi az író hajszája. Először bejárja összes befolyásos ismerőseit és kér protekciót a legkülönbözőbb miniszteriumokban. Ha tudományos könyvet ír szegény, akkor hetekig ott előszobázik a kultuszminiszteriumban — mert a könyvkiadó egyáltalán nem kíváncsi a könyv tarmára (nem hiszem, hogy csak egy is kéziratot olvasott volna életében), igaz, hogy megbírálni abszolúte nem is tudja — s az író maga kénytelen kikönyörögni, kisírni s a magyar irodalom sebeire appellálva, kikunyorogni, hogy irandó könyvét vásároltassa meg a miniszter a tanári vagy ifjusági könyvtárakkal.

Mert Magyarországon jó könyvkiadó csak az, a ki az egyszeregy kivül soha nem tudott és soha nem olvasott semmit s a ki mélységes megvetéssel viseltetik minden tudomány és irodalom iránt. Az ilyen derék kereskedő tudniillik nem becsüli túl a — portékát.

Bizonyára senki sem várja tőlünk azt, hogy ezeket a Budapesti Furcsaságokat komolyan vegyük, hogy vitázzunk ezeknek a furcsaságoknak az írójával. Nem is cselekedjük meg. Egyáltalán csak azért hoztuk szóba ezeket a furcsaságokat, mert nagyon jellemző, hogy miképen foglalkoznak nálunk egy komoly napilapban, könyvvel, könyvkiadóval, irodalommal. Minden egyéb czáfolat helyett felsoroljuk az 1907. évben megjelent, hevenyében összeállított szépirodalmi könyvek jegyzékét:

Ambrus, Solus Eris.
 « Berzsényi leányok.
 « Törpék és óriások.
 « Őszi napsugár.
 Abonyi, Utolsó kuruczvilág I/II.
 « Pásztortűz.
 « Tarlóvirágok.
 « Emlékek.
 Ady Endre, Vér és arany.
 Beniczkyné, Késő szerelem.
 Buday Barna, Derült égből.
 Benedek Elek, Báránylelkűk.
 Bródy Sándor, Regényalakok.
 Bársony István, Titkos veszedelmek.

Gárdonyi Géza, Átkozott józanság.
 Heltai Jenő, Nyári rege.
 Herczeg Ferencz, Déryné ifiasszony.
 Izsak Morth, Bilincsek.
 Illyés Bálint, Költeményei.
 Lengyel Laura, Egy leány.
 Lengyel Miklós, Hálás utókor.
 Magyar Regényírók IV/VI. sorozat.
 Mikszáth munkái XXV. Szt. János bogár } mult
 « « XXVI/XXVII. Jókai I/II. } évről
 « « XXVIII. Fekete kakas }
 Molnár Ferencz, Az ördög.
 « « Muzsika.
 Malonyay Dezső, Csák nemzetség.
 Nagy, A misokai földkirály.
 K. Nagy Sándor, Bűn nyomai.
 Oláh Gábor, Sámson.
 Pap Mariska, Rög.
 Pekár Gyula, Vitézi románczok.
 Pósa Lajos, Arany ládika I/II.
 Sas Ede, Desdemona leánya.
 Szalay Mihály, A megváltás.
 Szabolcska Mihály, A magam ösvényén.
 Szikra, Régen.
 Szöllösi Zsigmond, Palma di Palma.
 Tömörkény István, Különféle magyarok.
 Vértesi Arnold, Fölfelé.
 Verő György, A nép.
 Werner Gyula, Forgách Simon I/II.
 Zöldi Márton, A nagy bonvivant.
 Zsiros István, Fátum.

* * *

Annál a három kiadónál jelentek meg ezek a könyvek, a kik mostanság leginkább foglalkoznak szépirodalmi könyvekkel.

Ezenkívül egész sor szépirodalmi munka jelent meg az Egyetememes Regénytár-ban, Magyar Könyvtár-ban, Olcsó Könyvtár-ban. Hogy más téren is mennyi szép magyar könyvet adtak ki a magyar kiadók, azt megnézheti mindenki, a ki komolyan tudni akarja, a Corvina könyvészeti rovatában.

Nem felel meg tehát a valóságnak, hogy a könyvkiadó nem ad ki szépirodalmi könyvet, «mert az nem üzlet». Mert ha nem is «üzlet», a bemutatott jegyzék elég szép termésről számol be. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy «a kiadó keresi a tanár urak kegyeit» s hogy «nem ad ki, nem is igen adott ki más szépirodalmi művet, mint a tanár urak dolgozatait, a tanár urak fordítmányait», mert a felsorolt könyvek egész mást mondanak.

Adalékok az erdélyi könyvkereskedelem történetéhez.

Irta: *Steinhofner Károly.*

A mióta II. Géza király uralkodása alatt (1141—1161.) Erdélynek királyföldi részeire a szászok települtek le, köztük s az anyaföld Németország közt a folytonos érintkezés mai napig sem szakadt meg, egy pillanatra sem. Mert ama vándorhajlam, mely ősidőktől fogva jellemzi a germánokat, egybe volt forrva az anyaországhoz való vonzalommal s így ha az előbbi jellemvonás ösztönözte is arra, hogy őshazájától elszakadva, messze földre költözzenek, az anyaföldhöz való vonzalom sohasem felejtette el velök, hogy honnan szakadtak el.

Igen sokféle valának ama fonalak, melyek az erdélyi telepítvényeseket német őshazájukhoz kötötték. De ezek nem csupán az anyaföldhöz

fűzték őket, hanem közvetítővé lettek mindazon javaiknak is, miket bírtak; hiszen német őshazájuktól nyerték kiképeztetésüket a műiparban, onnan szivárgott át hozzájuk a fejlődő német cultura minden áldása s a szellemi művelődés tényezőjét szintén őshazájuktól vették át. E szakadatlan érintkezés és összeköttetés folytán nem csak Németországgal, de később Olaszhonnal, mindkető Európa ősrégi cultur-államával, hathatós közvetítője lőn az erdélyi szászok anyagi és szellemi gyarapodásának: közművelődésük fejlődésének.*)

Ezen összeköttetések első ősrégi tényezőit azonban forrásuk hiányában mély homály fedi, s bár e tényezők közül a szellemi élet egyik legfőbbjét a tudományoknak írott betű, kéziratok általi továbbítását, terjesztését s ebből idővel kifolyólag a kéziratok üzletszerű terjesztését kell elsősorban közreműködőnek megemlítenünk, noha éppen e téren a kutatások ama ősrégi korszakra vonatkozólag, vajmi kevés eredményt mutatnak föl. Mindamellet kétséget nem szenved, mint a hogy hatásaiban be is bizonyosodott, hogy az erdélyi szászok közt az akkoriban Olasz- és Németországból kiindult összes szellemi élet következői, összeköttetésüknél fogva már ezen ősrégi időkben lüktető, tápláló és előmozdító tényezőkre találtak. És e tényezők legfőbbje csakugyan a tudomány terjesztése s avval a könyvek elterjedése volt: első közvetítője pedig az egyház, mely elejétől fogva, mint a közművelődés kizárólagos ápolója s terjesztője, elsősorban volt hivatva a vallást, műveltséget és tudományt terjeszteni. Így tehát az írott könyvek (codexek) az egyház szolgálai által hozattak be az erdélyi szászok közé. Az egykori nagyszebeni parochiális templom könyvtárából fenmaradt egy szép hártycodex, mely Gergely pápának az erkölcstanát tartalmazza, s melynek betűi a XII-ik század végére, vagy a XIII-ik századnak elejére vallanak, azonban nem az országban íratott. A dominikanusoknak, kiknek Nagyszebenben ősidőtől fogva kolostoruk és abban könyvtáruk volt, igen szoros összeköttetésben álltak Németországgal, mit abból is lehet következtetni, hogy az erfurti dominikanus zárda kronikája híven megőrizte azt a hirt, miszerint a mongolok betörvén Erdélybe, 1242-ben az akkor még Hermannsdorf-nak nevezett Nagyszeben ostrommal bevették, lakosait agyonverték és a dominikanusok zárdáját porrá égették.

Bizvást mondhatjuk tehát, hogy a könyvnyomtatás feltalálásáig miudenekelőtt az egyház és papjai voltak közvetítői és terjesztői a külföldről a szászok földjére jutott könyvkincseknek. A nagyszebeni templomnak a XIV. század végén már könyvtára volt, melynek tartalmáról egy fenmaradt régi szerkönyvbe írt feljegyzések adnak felvilágosítást.**) Eszerint 22 kötetből állott a könyvtár és pedig csupa egyházi szerkönyvből, mely állomány azonban ugyanabban az időben a nagyszebeni prépost által adományozott 32 kötetrel szaporodott. Ugyancsak a XIV. század elején Nagyszeben tanácsháza is bírt kis könyvtárral, melynek 13 kötete valószínűleg

zsongéit képezte a későbbi városi könyvtárnak. 1400 körül e könyvtár 21 kötetrel szaporodott; volt közte: egy biblia, egy magyarázatokkal ellátott zsoltár, több egyházi jogi irat, az 1298-ban elhalt Boragini Jakab nevű dominikanusnak több műve s végre egy «szerb könyv» is. E könyvek papírra, vagy hártýára voltak írva s akkori becsük egyenlő a templomok arany és ezüst szerelvényei becsével. Megszaporodott a templomi könyvtár 1424-ben, mikor Sibelinder Miklós a szebeni plébános elhalván, 14 kötetből álló könyvgyűjteményét a templomnak adományozta. Ezek közt voltak az úgynevezett Clementini könyvek (a corpus juris canonici egy része), melyek csak 1414-ben adtak ki először, egy illusztrált zsoltár, Aquino Tamás és Lýria Miklós művei és a négy evangelium magyarázata. Trudunberg Lukács, az új templom-átya a már 138 kötetre növekedett templomi könyvtárt leltárilag veszi gondozása alá, mely kötettségbe nincsen belevonva ama 10 breviarium, melyek a plébánosnak és káplánjainak szolgáltak mindennapi használatául. Ezeknek a könyveknek egy része, 63 kötet, a templomi «könyvtár»-nak szolgáló, a templom fele magasságában beboltozott mellék-hajóban, másik része pedig, 75 kötet, a parochián volt elhelyezve. Nem csekély jelentősége és becsé lehetett az akkori időben a nagyszebeni székes-egyház e jelentékeny könyvtárának, különösen ha annak állományát más országok ez időbeli könyvtáraival összehasonlítjuk. 1442-ben ugyanis a nürnbergi boldogasszony templom csak 33 kötettel bírt, a hírneves florenzi könyvtár pedig, mely 1444 körül lett átadva a nyilvános használatnak, összesen 800 kötettel dicsekedett. — De magánosoknál is találtattak könyvek; így Jakab polgármesternél egy kis biblia és a bölcsesség könyvének egy magyarázata; Jánosnál, Guldener Magister fiánál öt könyv stb.

A szászok földjén elterjedt eme, az akkori időkhöz képest nem éppen csekélyeknek mondható könyvkincsekkel szemben, már most azon kérdés merül fel, vajjon e könyvek honnan és miképpen kerültek Nagyszebenbe? Igaz ugyan, hogy egy részük és pedig csekélyebb részük Erdélyországban íratott, melyek közül néhány majdnem kivétel nélkül hártýára gyönyörűen és rendesen írva, még ma is díszíti a nagyszebeni evang. iskola birtokában lévő úgynevezett kápolna könyvtárt (Kapellenbibliothek). Így írt 1394-ben bizonyos Halbgebachsen H. 1430-ban Nagy-Sinken szintén misekönyvet;*) Mathia Balás nagyszebeni fi akkortájt egy névtelennek «summa»-ját (bizonyára az ez időben kedvelt theologiai tudományok kivonatát); de legnagyobb része ama könyveknek mégis külföldről hozott be Bolognából, melynek híres egyetemét már korán látogatták a szász tanulók. De még inkább Olaszországból hozott be sok könyv, úgyszintén Francia- és Németországból és Ausztriából is, de nem annyira az ezen országokban akkortájt már létezett kéziratkereskedők (Handschriftenhändler) által, mint éppen hazatérő tanulók és utazó kalmárok által, kiknek utóbbjai a könyvekkel való kereskedést részint kapott meg-

*) Szilágyi: Erdély története, tekintettel művelődésére. Pest, 1866. I. K. 24—32. lap.

**) Das älteste Hermannstädter Kirchenbuch. (Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Uj-folyam XI.

*) Csontos: Magyarországi könyvmásolók és betűfestők a XIV—XV. században. (Magyar Könyvszemle 1879-iki évfolyam).

bizások folytán, részint nyereszkeségből vonták bele egyéb áruval való kalmárkodásuk körébe.

A könyvek elterjedését nagyban előmozdította a külföldi egyetemeknek, a századok által való tömeges látogatása, különösen az akkortájt ifju, üde korában virágzott bécsi egyetemnek, hol 1386-ban két erdélyi fi tette le a baccalaurensi szigorlatot, mások pedig az anyakönyv tanúsága szerint huzamosabb ideig ott tanultak, sőt felolvasásokat is tartottak, mint 1398-ban Jakab mester (magister) és Miklós mester.*) A XV. század folyamán állandóan találkoznak a külföldi külföldi egyetemek anyakönyveiben erdélyi tanulók neveivel; de sűrűn megtörtént az is, hogy szász papok püspöki engedéllyel otthagynván plébániájukat, Bécsbe vagy máshova indultak egy időre tanulmányaikat bővíteni; 1444-ben pedig elengedetlen statutummá vált, hogy parochiához csak az juthat, ki valamelyik egyetemen végezte tanulmányait. Mindezen hazatérő tanulók és papok több-kevesebb könyvet hoztak magukkal, melyek aztán kézzől-kézre adattak tanulmányozás végett, mignem valamelyik könyvtárba kerültek adományul. Így a nagyszebeni dominikanuszárda könyvgyűjteménye, melyet fennebb említettünk, nagyrészt ily adományok és hagyatékokból gyűlt össze, mi szinte a mellett szól, hogy akkortájt Erdélyben tulajdonképeni könyvkereskedői üzletről és forgalomról még szó sem lehetett. Mindazonáltal nem kevés adatból kitűnik, hogy a könyvek adás-vevés útján is forogtak közkézen. A nagyszebeni kápolna-könyvtár majdnem minden egyes kötetének följegyzései tanuskodnak a mellett, hogy egykori birtokosuk többször is változott, sőt itt-ott a könyvekért fizetett árakat is található följegyezve.

Nem csekély lendületet adhatott a németországi könyvforgalomnak az iskola és annak tudós tanítói, kik közül többen Németországból hivattak meg az erdélyi szász iskolák élére. A nagyszebeni iskola élén, mely már 1370-ben főnnállott, Arnoldi János graudenzi születésű tanfőfiú és a szabad művészetek baccalaurensa állott: 1440-ben; — Nagy-Sinken már 1430-ban a Regensburgból való Halbgebachen Henrik működött, mint igazgató. S hogy az iskola és a növendékek szükséges tan-könyveit, valamint a magasabb műveltségű tanfőfiak könyvszükségleteit a külföldről kellett beszerezni, az bizonyításra nem szorul.

A mi azonban a könyvforgalmat a külfölddel Erdélyben a leghathatósabban mozdította elő, különösen az idők folyamán, az maga Erdélynek kereskedése volt, mely a XIV. és XV. században — mint az akkori nagyszabású keleti kereskedelemnek az erdélyiek által birt jelentékeny része — a Dunán és szárazon kötötte össze a nyugatot és északot a kelettel. Azonfelül az erdélyi kalmárok áruikkal Zárát, Velencét, Budát, Bécsset, Prágát és Krakkót is szokták volt látogatni, honnan aztán mellékereseti ágként többnyire új könyveket, nagyobb hártaköteteket, kisebb füzeteket és tekerceket a külföldi szellemi mozgalmakról hoztak haza, melyek itt jó kelendőségre találtak. Midőn a baseli zsinat az egyház reformatióját kezdé, 1439-ben erdélyi kalmárok, kik Baselben jártak, a mozgalomra

vonatkozó iratokat és sokszorosított leveleket hozták be, melyeknek terjesztése ellen a püspökség érelyesen fellépett. Nagy jelentőséggel bír az erre vonatkozó egykori feljegyzés, mely így szól: «Intel- ligimus dari nonnullos in partibus illis (Transsilva- nis) mercatores, qui ex Basiliensium reducentes sub specie mercatus certa scripta et litteras per fautores et autores infelicis deplorabilisque illius Basiliensis concilii concinnatas spargere pergunt». (Magyarul: Arról értesültünk, miszerint voltak azon részéről (t. i. erdélyrészéről) oly kalmárok, kik Baseltől visszatértükben áruk czíme alatt bizonyos iratokat s leveleket, miket ama szerencsétlen siralmas baseli zsinaton szerzének, terjesztetni kezdetek.**) Ezeket bocsátotta előre az ezen iratok ellen fellépő s azokat tilalommal sujtó erdélyi püspök. Eltekintve attól, hogy a püspök eme fellépésével már Erdélyben is nyilvánulni látjuk az egyházi censurát, a fenti feljegyzés mégis bír reánk nézve figyelemreméltó fontossággal, mert talán először enged mélyebben bepillantunk az akkori irodalmi forgalom üze- mébe, mely már ama régi korban (mit alig lehetett eddig hinnünk) vonta bele az egyházipolitikai moz- galmak szolgálatába a kéziratokkal való keres- kedést, még pedig üzletszerű és hasznot hajtó módon, s hogy ama kisebb egyházi és politikai röpiratok már akkoriban lettek nagyobb számmal másolva s üzletileg forgalomba hozva. Világosan van ez ki- mondva az idézett feljegyzésben avval, hogy ama röpívek és iratok nem bizonyos megbízók számára s nem egyesek magánhasználatára bizattak alkalom- adtán a hazatérő erdélyi kalmárookra, hanem hogy ezek áruk alakjában (sub specie mercatus) vásárol- tattak össze Baselben, hogy aztán ismét olyanoknak adassanak el itthon. Ez annyival kevésbé szenvedhet kétséget, miután tudva van, hogy Németország épen azon vidékein, mint például Hagenauban is Lauber Tiboltnak egy jól berendezett kézirat-műhelye volt, melynek sokoldalú készítményeivel messze tartományokra szóló igen élénk kereskedelmet folytatott.

De viszont a külföldi kalmárok is el-el szoktak volt látogatni egész Erdélyig, s hogy azok is mellé- kesen üzték a kéziratokkal való jövedelmező keres- kedést, azt, bár positiv adataink nincsenek, kétségbe vonni nem szabad. Mindazonáltal a könyvnyomtatás feltalálása előtt mégis nagy fáradsággal és nehé- séggel járt a távol eső Erdélynek a külföldi köny- vekkel való ellátása; hiszen maga az erdélyi scriptor is bármily könnyen kifogyhatott akkor a legszüksé- gesebb eszközeiből. «Többet irtam volna — vallja be Czeideni Antal, midőn Páduai Albert postillájához irt jegyzeteket — de elfogyott a papirosom».

(Folytatása köv.)

VEGYES.

Az Erzsébet-émlékmúzeum. Január hó 15-én nyitották meg a budai királyi várpalotában berendezett Erzsébet királyné ereklye-múzeumot. Nem lehet célünk, hogy a múzeumot rész- letesen ismertessük, hiszen megeselekedtük már ezt a napi-

*) Aschbach: Geschichte der Wiener Universität im ersten Jahrhundert ihres Bestehens. 120., 587., 595., 596. lap.

*) Kurz: Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens. Kronstadt, 1844. I. k. 133. lap.

lapok, csak arról emlékszünk meg a Corvinában, a mi a muzeumban vonatkozással bír a könyvre, könyvkereskedelemre nézve.

Érdekel minket az a levél, melyet Erzsébet királyné Eötvös József báróhoz intézett, melyben arra kéri, hogy ajánljon neki egy pár regényt olvasásra. Eötvös báró erre azt felelte:

«Felsőged parancsára legközelebbi levelemben ki fogom jelölni az újabb ajánlható regényeket. Szégyenemre kell megvallanom, hogy erre a jelen pillanatban képes nem vagyok, 65-től annyira el lévén foglalva más dolgokkal, hogy szépirodalmunkat figyelemmel nem követhetém s igen félek, hogy Gyulai elbeszélésein kívül az utolsó években kevés lesz, mi megérdemelné, hogy Felsőged által elolvastassék. Ha tanácsolnom szabad — a mennyiben figyelemreméltó új regények nem léteznének, Ráth M. kiadónál kijött történelmi könyvtárt ajánlhatnám. Miután ez Macaulay, Tiers, Prescott sat. sat. legérdekesebb műveit legjobb íróink által készült fordításokban foglalja magában, Felsőged itt a nyelvgyakorlat mellett, egyszersmind valóban érdekes és figyelemreméltó olvasmányokat fog találni.»

Kis mahagoni asztalon a Felsőged asszony nyugágya melletti asztalkán ott találjuk a királyné könyvtárából: Horváth Mihály 25 év Magyarország történetéből, báró Eötvös József Gondolatok és A karthausi, továbbá a Magyar Remekírók és Kincsze krényke 24 kötetének gyémánt-kiadását, Segítség Albumot, Kisfaludy Sándor: Csobánczát, Storno rajzaival illusztrálva, Arany János összes költeményeit albumszerű díszkötésben.

Kétszárnyú könyvszekrényben 219 magyar könyv foglal helyet. Ezek között látjuk Szalay László, Horváth Mihály, Falk Miksa történelmi műveit; a remekírók közül báró Eötvös József, Vörösmarty, a Kisfaludyak, Petőfi, Arany, Tompa, báró Jósika, Szász Károly, Jókai stb. műveit. Ott találjuk a Ballagi Mór magyar-német és német-magyar szótárát. A bőrkötése erősen megkopott: nagyon, de nagyon sokat forgathatta a felsőged nő, míg végre jól megtanult magyarul. Aztán mennyi kézirat és füzet a királyné irásával tele. Külföldi czikkek és elbeszélések magyar fordítása. Ezek voltak a magyar nyelvgyakorló leczkék. Végül megjegyezzük még, hogy a felsőged asszonyunk kedvelt imádságos könyve, Tárkányi *Vezérszavak*-ja volt.

Kérelem. *Endrődi Sándor*-nak, a Képviselőházi napló szerkesztőjének a felkérésére, keresünk egy *Petőfi Sándor Czípruslombok* című könyvének prínczeps kiadását. Teljesen eredeti tiszta, fehér borítéku példányáért 50 koronát ajánlunk. — Szíves ajánlatokat a költőhöz, Endrődi Sándor-hoz kérünk küldeni. Lakása: Budapest, IV., Havas-utca 7.

A könyv kelendősége New-York-ban. Barzini Luigi a híres olasz újságíró, a ki megírta Borghese hercegnek automobilon végzett útját Pekingtől-Párisig, mostanában New-Yorkban időzik. — Tanulmányozza az amerikai pénzválság hatását a kereskedelem és iparra. — Egy könyvkereskedőnél, arra a kérdésére, hogy mi a véleménye a válságról? Fogynak-e a könyvek? Következő választ kapta:

— Vevőben most sincsen hiány, — mondta, — de mit tudunk eladni? Egydolláros könyveket. Drágább kiadás nem kell senkinek.

A könyvek fertőtlenítése. A népkönyvtári mozgalmak, melyek a könyveket a legszélesebb körök részére teszik hozzáférhetővé az ellenőrzés minimumra szorítása mellett, természetesen előtérbe tolták a könyv útján előforduló fertőzés kérdését. Hogy a kézről-kézre járó kötetek főleg a tudóvész s

egyéb ideig-óráig lappangó betegség terjesztői lehetnek, az nyilvánvaló. E tény természetes folyománya, hogy felismerve a bajt, keresték azon eszközöket, melyek elhárítására alkalmasaknak bizonyulnának.

E törekvések sorába tartozik pl. az az intézkedés, hogy a népkönyvtárak kötéseit sok helyütt közönséges vászon helyett úgynevezett dermatoiddal borítják, mint a mely vízálló anyag létére, a kötéseknek langyos vízzel való lemosását teszi lehetővé. Ez az intézkedés azonban, feltéve, hogy a könyvek lemosása tényleg megtörténik, inkább a könyvek külső csínját, tisztaságát szolgálja, a fertőzés megakadályozására azonban teljesen elégtelen.

Hogy e tekintetben tényleges eredményre jussunk, elengedhetetlenül szükséges, hogy a lakások, ingóságok fertőtlenítésénél követett eljárásokat alkalmazzuk a könyveknél is, persze azok specifikus sajátosságainak figyelembevételével. A kérdés időszerűségét mi sem mutatja inkább, mint az a körülmény, hogy egyszerre három felől kel híre ily irányú kísérletezésnek. Az egyik hír, mely a *Mitteilungen des Österr. Vereins für Bibliothekswesen*-ben olvasható (XI. évf. 3. füz. 142—143 l.), dr. Erhard Glaser közös hadseregbeli ezredorvos hivatalból folytatott kísérleteiről számol be; a másik H. Trautmann-nak a *Zeitschrift für Tuberkulose* cz. folyóiratban közölt megszívlelni való fejtegetéseiről tudósít (v. ö. *Zentralblatt für Bibliothekswesen* XXIV. évf. 10. füz. 499—500. l.); a harmadik pedig két francia orvos: *Badia* József és *Greco* V. Miklós ily irányú alapelveit ismerteti (v. ö. *The library journal* 32. köt. 10. sz. 442. l.). Ez utóbbiak hét pontban foglalták össze azokat az intézkedéseket, melyekkel a fertőző betegségeknek könyv útján való terjesztését megakadályozhatók; ezek:

1. Az olvasóterem be- és kijárójánál kézmosásra szolgáló készülék felállítása.
2. A helyiségek padlózatának s bútorzatának antiszeptikus oldatokkal való felmosása.
3. Sterilizált nedvesítő felállítása, az ujjak megnyalásának elkerülésére.
4. Négyszögletes üvegdarabok szétoztása az olvasók között, melyek a könyv fölé helyezve, annak tüszentés vagy köhögés útján beálló fertőzését akadályozzák meg.
5. A kívülről visszakerülő kötetek mindenkor fertőtlenítése formalin- vagy kéngőzőkkel.
6. Nagyon olcsó füzetkék egyszerűen megsemmisítendőek.
7. Előadások az iskolában s egyéb oktatási központokon a könyv útján terjedő fertőzés elkerülésének szükségességéről és módjáról.

Az ötödik pontban említett fertőtlenítéshez szolgáló készülékek közül a Trautmann cikkében leírt «hamburgi készüléket» ismertetjük. E készülék két részből, úgy mint a tulajdonképeni fertőtlenítő készülékből s egy szelep útján azzal összeköthető párologtatóból áll, mely utóbbi a vízzel kevert formaldey befogadására szolgál. Mindkét részben a levegőt a levegőgőzfújtató segítségével oly mértékben megritkítjuk, hogy a formaldehyd-vegyület 75—85° C. mellett forrásba jő. A párologtatóból a mondott szelepen át áramlik az ekként keletkező formalingőz a fertőtlenítőbe, a hol legalább 30 s legfeljebb 90 percig ki van neki téve a fertőtlenítésre váró kötet.

A könyvek kötése állítólag semmit sem szenved; papirosa pedig szélein egy kissé megvetemedik ugyan, de megfelelő nehezék alkalmazásával ismét visszanyeri formáját.

Alkalmazását mindazonáltal tudományos közönyvtárak örökbecsű darabjainál nem mernők ajánlani. G—s.

Népkönyvtárak ifjúsági könyvjegyzéke zsidó iskolák számára. Dr. Zsengeri Samu 15 neves zsidó tanítóval

a NIKIB által előírt ifjúsági könyveket gondosan átnézte azon szempontból, hogy ezek közül melyek mellőzendők zsidó iskolai ifjúsági könyvtárban. Ez a jegyzék az Athenaeum irodalmi r.-t.-nál kapható.

Halálozás. Bach Frigyes, az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaság egyik czégvezetője, hosszas szenvedés után, e hó 15-én elhunyt. A megboldogult 16 éven át volt tagja az Athenaeumnak, hová Kilián Frigyes könyvkereskedéséből került. Nagy műveltség, alapos tudás, lelkes ambíció és törekvés vezette minden munkásságában. Ezeket a tulajdonságokat kívánta méltányolni az Athenaeum, mikor őt a czégjegyzés jogával ruházta fel. Az elhunytban Bach János, a Szent-István-Társulat igazgatója, öccsét gyászolja.

A «NIKIB». A vallás- és közoktatásügyi miniszter a «Népiskolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottságot» működése első öt éves ciklusának letelte után újonnan megalakította s további ötévi időtartamra szóló megbizással a bizottság elnökévé *Sebestyén* Gyula tanítóképzőintézeti miniszteri biztost, előadójává dr. *Tóth* Rezső leánygimnáziumi tanárt és tagjaivá *Csernoch* János kanonok, orsz. képviselőt, *Szöts* Farkas ref. theolog. tanárt, dr. *Margalits* Ede egyet. tanárt, a Szent-István-Társulat aligazgatóját, dr. *Pánóczy* József, az orsz. izr. tanítóképző-intézet igazgatóját, dr. *Alexander* Bernát egyetemi tanárt, dr. *Marczali* Henrik egyetemi tanárt, dr. *Klupáthy* Jenő egyetemi tanárt, *Kenedi* Gáza író, *Benedek* Eleket, a Népitanítók Lapja főszerkesztőjét, *Újváry* Béla kir. tanácsost, *Móra* István székesfővárosi polg. isk. igazgatót és *Komáromy* Lajos nyug. képezdei igazgatót nevezte ki.

Könyvtárak veszedelme. Arról van szó, hogy a könyvtárakba fektetett óriási összegek a késő századoknak kama-tozhatnak-e, avagy van a könyvtáraknak olyan veszedelmes ellenségük, a mely a könyvek életét csupán egynehány évtizedre kurtítja meg. Ez a veszedelmes ellenség a papiros gyöngye anyaga, a mely a papírvizsgálással foglalkozó szakemberek szerint már 3–4 évtized alatt használhatatlanná teszi a modern könyvek egy nagy perzentjét. A berlini egyetemi könyvtár igazgatója szomorú tapasztalatai alapján kezdeményezte a könyvek tartósságának megítélését. Az első enemű vizsgálatot már húsz év előtt megpróbálták. Már akkor kitűnt, hogy nem is számítva a napilapokat, 100 értékesebb folyóirat közül csak 6 olyan folyóirat akadt, a melynek papírja elég erősnek mutatkozott arra, hogy belőlük a későbbi emberöltők is okulhassanak. A többi folyóirat papirosa csak néhány évtizedig tart el és a laza farostok, a mikből a legtöbb papír készül, az elmállásnak ellenállni nem tud. Az egyetemi könyvtár újabb panaszára a papírvizsgáló állomás Herzberg tanár vezetésével újabb vizsgálatokat végzett. Kétségtelenné lett, hogy mintegy 60 év óta, mióta fából is készül a papír és kivált napjainkban, a nagy verseny következtében, a papír minősége és ellenállóképessége annyira aláhanyatlott, hogy például az 1881-ben megjelent *Puchta: Cursus der Institutionen* című munka papírja 26 év alatt annyira szétmállott, hogy a könyv olvashatatlan és emiatt a forgalomból ezt ki is kellett vonni. Szakemberek szerint, ha e könyv papírmínőségét példányonként csak 10 fillérral is fölemelték volna, évszázadokon át tartó erős könyvet lehetett volna kiadni. Mintegy 400 ilyen könyvet vizsgáltak meg, a melyek az utolsó 3–4 évtizedben jelentek meg. Ezek közül még monumentális könyvek is, mint az *Allgemeine Deutsche Biographie*, még egy emberöltőn át sem képesek szolgálni a felvilágosodást. A jelentés megnevez végül egy német napilapot is, a mely maga már annyira tudatában van rossz papirosának, hogy könyvtárpéldányait vastagabb és erősebb papirosra nyomtatja.

A rendíthetetlen könyvárús *Mark Twain*-nek egy barátja mondja el a *Washington Post*-ban a nagy humoristával történt következő esetet:

Mark Twain beállít a minap egy washingtoni könyvkereskedésbe és egy, a kirakatban lévő könyvnek árát kérdi nagy komolysággal.

— Négy dollár, mondja a könyvárús.

— Ujságíró vagyok, jegyzi meg *Mark Twain*, és mint ilyen, engedményben részesülök.

— Minden bizonnyal.

— Azonkívül pedig több folyóirat részére is dolgozom és úgy tudom, ebben a minőségemben szintén számíthatok kedvezményre.

— Világos, mondja a könyvárús, mint a folyóiratok munkatársának föltétlenül joga van ily kedvezményre.

— És azonfölül... magam is irtam néhány könyvet és tagja vagyok az «Amerikai szerzők társaságának» könyvvasárlásaimnál rendesen ezen a czímen is jutok egy kis engedményhez.

— Ebben az engedményben mi is részesítjük.

— Azután pedig... tudatnom kell önnek, hogy részvényese vagyok e könyv kiadótársaságának, s ettől ugyebár föltétlenül mérsékelt árban vehetném azt meg?

— Kétségekivül.

— Nos, mondja közben közlékenyebbé válva a humorista végre, én *Mark Twain* vagyok. Valószínűleg hallott is már felőlem egyet-mást. Nem gondolja ön, hogy jogom volna önönmagamért is egy kis levonáshoz?

— Dehogyan nem!

— Ugyebár, folytatja *Mark Twain*. Nos és mivel tartozom most már önnek e könyvért?

— Semmivel uram. Üzletünk adósa önnek ily körülmények között még 80 czenttimeal. A mester mesterére talált.

Lapunk szerkesztősége, illetve a Magyar Könyvkereskedők Egyletének ügyésze révén olvasóinknak perenkívüli ügyekben jogi felvilágosítással szolgálunk.

Szerzői jogi bejelentések jegyzéke.*)

A Franciaországgal 1866. évi december hónap 11-én az írói és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös védelme iránt kötött és az 1884-ik évi VI. cikkbe foglalt államszerződés folytán emezzel közhírré tétetik, hogy a cs. és kir. külügyminisztériumnál vezetett lajstromba 1907. szeptember havában a következő műveket iktatták be:

I. Paul Fischer párisi kiadó kérelmére a nála megjelent következő műveket: 1. Michel Corday: «Nocturne»; 2. Michel Corday: «Un vol»; 3. Michel Corday: «L'attaque de la Limousine»; 4. Michel Corday: «Grand Tourisme»; 5. J. H. Rosny: «Le Signe»; 6. J. H. Rosny: «Le mariage de M. Fomalhaut»; 7. J. H. Rosny: «Le mal nécessaire»; 8. Charles Henri Hirsch: «La bouche s'éteint»; 9. Charles-Henri Hirsch: «Michel, l'ancien»; 10. Charles-Henri Hirsch: «La puissance des souvenirs»; 11. Guy de Téraumont: «Pièce... feu!»; 12. Guy de Téraumont: «La relève»; 13. Guy de Téraumont: «L'enfant des tirailleurs»; 14. André de Lorde: «Figures de Cire»; 15. Georges Casella: «Le vertige des Limes»; 16. Jean Reibrach: «L'incube»; 17. Edm. Haraucourt: «Un chef-d'oeuvre»; 18. Michel Provins: «Les jois: La vie à quatre cylindres»; 19. Henri Bordeaux: «L'écran brisé»; 20. Marcel Prévost: «Femmes»; 21. Daniel Lesueur: «Madame l'ambassadrice».

III. R. Gagnat párisi kiadó kérelmére a nála megjelent következő műveket: 1. Brioux: «La Française»; 2. L. Bénéres: «Les goujons»; 3. Jacques Richepin: «Marjolaine»; 4. Sacha Guity: «La clef»; 5. Sarah Bernhardt: «Adrienne Lecouvreur»;

*) Választmányi határozat folytán közöljük.

6. Fernand Vaudérem: «Les Fresnay»; 7. Gabr. Trarieux: «L'Otage»; 8. Paul Hyacinthe Loyson: «Les âmes ennemies»; 9. Elie de Baxan: «Les opérations de Mr. Le Verdier»; 10. Delaquis-Gumpel: «Monsieur de Prerau»; 11. Pierre Veber-Hugue Delorme: «Le maître à aimer»; 12. Alban de Polhes: «L'enfant du temple»; 13. D. Nicodémi, E. W. Hornung-Presbrey: «Raffles, le cambrioleur amateur».

IV. **Hachette** et Cie. párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Ferdinand Brunetière: «Études critiques sur l'histoire de la littérature française», 8° série; 2. J. Dussouchet: «Grammaire enfantine», illustré; 3. Camille Aymonier: «Grammaire complète d'Espéranto»; 4. Imbaat de la Tour: «Questions d'histoire sociale et religieuse», époque féodale; 5. A. Mézières: «Hommes et femmes et d'avant-hier», 2° édition; 6. H. Taine: «H. Taine, sa vie, sa correspondance», Tome IV. L'historien (suite). Les dernières années; 7. Pierre Baudin: «La préparation au service militaire»; 8. C. Wagner: «Pour les petits et les grands», causeries sur la vie et la manière de s'en servir; 9. Sous la direction de M. M. E. Collin et Delaune: «Atlas universel de Géographie», construit d'après les sources originales et les documents les plus récents, cartes, voyages, mémoires, travaux géodésiques etc. Avec un texte analytique. Ouvrage commencé par M. Vivien de Saint-Martin et continué par Fr. Schrader (90 cartes gravées sur cuivre); 11. Anne Osmond: «Nocturnes», poèmes; 12. L. Beaufront et Dr. Vallienne: «Essence et avenir de l'idée d'une langue internationale. Texte Espéranto par Unuel. Traduction française par L. Beaufront et le Dr. Vallienne»; 13. Achille Luchaire: «Innocent III. La question d'Orient»; 14. Henri Boland: «Nouveaux Zigzags en France», ouvrage illustré de 61 gravures d'après des photographies; 15. Melle Borius: «Le pardon du grandpère», ouvrage illustré de 48 gravures; 16. St. J. de l'Escap: «Les secrets de la prestidigitation», ouvrage illustré 53 gravures; 17. Carlo Bourlet: «L'Espéranto», conférence aux officiers de l'école supérieure de Marine; 18. Alberic Chabrol: «De peur d'aimer». Illustrations d'après M. Mahut; 19. Comte d'Haussonville: «A l'Académie française et autour de l'Académie»; 20. E. Toutey: «Morceaux choisis des classiques français». Lectures primaires. Cours supérieur et complémentaire. Brevet élémentaire; 21. H. Friedel et C. Chabré: «Deuxième supplément au Dictionnaire de Chimie pure et appliquée de A. Wurtz». Publié sous la direction de H. Friedel (lettres A à H) et C. Chabré (lettres H à Z).

V. Jean **Lobel** párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Pierre Dax: «Tour carrée», roman, publié hebdomadairement dans «Le Nouvelliste de Murat» no. 1 à 8); 2. Marcel Prévost: «Henriette Derain», roman (1 à 6 inclus); 3. Fernand Vaudérem: «Les Fresnay», comédie en 1 acte; 4. Jules Bois: «Le miracle moderne»; 5. Paul Ginisty: «Mémoires d'anonymes et d'inconnus (1814—1850). Recueillis et publiés par Paul Ginisty»; 18. Alfred Binet et Dr. Th. Simon: «Les enfants anormaux». Guide pour l'admission des enfants anormaux dans les classes de perfectionnement (préface de Léon Bourgeois); 19. L. de Launay: «L'or dans le monde» (Géologie, Extraction, Economie politique); 20. C. Wagner: «Pour les petits et les grands», causeries sur la vie et la manière de s'en servir; 25. Maurice Leblanc: «Arsène Lupin». Gentleman-Cambrioleur. Préface de Jules Claretie; 26. «Le procès Crocker-Doyen», plaidoirie de Me. Desjardin, observations du Docteur Doyen, conclusions du ministère public, jugement de la 1ère chambre; 27. Adaptation de Maurice Reinson: «Les frères de Saint-Bernard», pièce en 4 actes de Antoine Ohorn; 28. Y. Normand: «Lectures et écriture en caractères ordinaires». Apprises instantanément, ou alphabet phonétique universel; 29. Yvette Prost: «Salutaire orgueil», roman; 30. Albert Vandal: «L'avènement de Bonaparte». II. La République consulaire 1800; 35. Georges Normandy: «Jean Lorrain» (1855—1906). Son enfance, sa vie,

son oeuvre. Lettres, dessins et autographes inédits de Jean Lorrain, ouvrage illustré de 12 hors texte; 37. J. Izart: «Dictionnaire et vocabulaire de l'automobile». Français, allemand, anglais, italien, suivi d'un manuel pratiqué de Tourisme international; 41. Pierre Piobb: «Traité d'astrologie générale» de Robert Fludd. Etude de Marascome, annotée et traduite pour la 1ère fois; 42. M. Charles Nicoulaud; «Mémoires de la comtesse de Boigne née d'Osmond». II. 1815—1819. Publiés d'après le manuscrit original, par M. Charles Nicoulaud; 43. Henry Kistenmaeckers et Eugène Delard: «La rivale», pièce en 4 actes; 50. Jules Prudhommeau: «Icarie et son fondateur Etienne Cabet, Contribution à l'étude du socialisme expérimental».

VIII. **Bloud** et Cie. párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. F. Montré: «A. Cournot», 2° édition; 2. Victor Giraud: «Ferdinand Brunetière». Notes et souvenirs avec des fragments inédits et un portrait, 2° édition; 3. Jean Rivière: «La propagation du christianisme dans les trois premiers siècles», 2° édition; 4. Edouard Le Roy: «Dogme et critique»; 5. J. Rivière: «Saint-Justin et les apologistes du second siècle»; 6. J. B. Piolet et Ch. Vadot: «L'église catholique aux Indes»; 7. Camille Daux: «Le Denier de Saint-Pierre», ses origines, ses raisons et convenances, ses modifications; 8. Godfroid Kurth: «La Lèpre en Occident avant les croisades».

IX. H. **Laurens** párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Emile Michel: «Paul Potter», biographie critique illustrée de 24 reproductions hors texte; 2. Etienne Bricon: «Prud'Hou», biographie critique illustrée de 24 reproductions hors texte; 3. P. Vitry: «Musées et monuments». Année 1907. nos. 4, 5 et 6; 4. A. Kleinclaus: «Dijon et Beaune», ouvrage orné de 119 gravures; 5. Henry Marcel: «Daumier», biographie critique illustrée de 24 reproductions hors texte.

X. A Librairie Armand **Colin** párisi kiadó cég kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Myriem de Chonski: «La Brabina»; 2. Jean Blaize: «Tante Cacatois»; 3. René-Victor Meunier: «La mer et les marins», en flânant sur nos côtes; 4. Edmée Vesco: «Les colons de l'île Morgan», illustrations de Puzargues; 5. Albert Bayet et François Albert: «Les écrivains politiques du XIX° siècle», extrait avec une introduction et des notes.

XI. Calman **Lévy** párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Emile Fabre: «La maison d'Argile», pièce en 3 actes; 2. L. Constant de Rebecque: «Le cahier rouge de Benjamin-Constant»; 3. Richard O'Monroy: «L'automne du coeur», roman; 4. Adolphe Aderer: «Vers la fin d'une haine»; 5. Emile Fabre: «Timon d'Athènes», pièce en 5 actes; 6. Eugène Welvert: «Lendemain révolutionnaires» (Les Régicides); 7. Henry Rabusson: «Le grief secret», roman; 8. Brada: «Les amantes»; 9. Etienne Lamy: «Temoins de jours passés»; 10. V. Blasco, Ibáñez, traducteur G. Hérelle: «Dans l'ombre de la cathédrale», roman traduit de l'Espagnol.

XVIII. Jean **Lobel** párisi kiadó kérelmére a náluk megjelent következő műveket: 1. Paul Rouget: «Belle amie», Grand roman inédit, publié quotidiennement dans «Le Petit Parisien» (no. 1 à 80 incl.); 2. André Lichtenberger: «Minnie», roman (no. 1 à 8 inclus.), publié hebdomadairement dans l'«Illustration»; 3. Georges Maldague: «La faute», grand roman inédit (no. 87 à 119), publié en feuillets quotidiens dans «Le Petit Parisien»; 4. Emile Cherblanc: «L'universelle», roman; 5. Jules Huret: «En Allemagne», Rhin et Westphalie; 6. Paul Bilhaud et Michel Carré: «L'âme des héros», pièce en 1 acte, en vers (première partie); 19. Formules, tables et renseignements usuels. Aide mémoire des ingénieurs, des architectes etc. Partie pratique par J. Claudel. 11° édition entièrement refondue, revue et corrigée par de nombreux collaborateurs sous la direction de Georges Dariès. Tome second, contenant 618 figures intercalées dans le texte; 20. Gaston Lemaire: «Commodore-March», marche burlesque pour orchestre.

Günsberger Lajos könyvtár Pécsett, keres új vagy ódon állapotban:
1 **Gregus**, Tanulmányok 2 kötet.
Ajánlatokat közvetlen kér. 17

Disponendát

az idei «H. V.» alkalmával nem engedélyezünk.

Mai Henrik és fia
Budapest.

18

Fiatal papirkereskedő-segéd, kitanult szedő, ki a nyomdai kalkulációnál, valamint üzleti levelezésben és könyvvezetésben jártas: állását változtatni óhajt. Megkereséseket «Hasznavehető» jeligen Léva posterestante kérek. 19

Intelligens, komoly könyv- és papirkereskedő-segédet keresek mielőbbi belépésre

2—1 20

Berger Miksa
M.-Sziget

Kerpel Izsó Aradon keres:

Márkus, Döntvénytárt 1903-tól. 21
Fabinyi, Curiai határozatok 1903-tól.
Térfi, Itálótáblai határozatok 1905-től.

Steiner Zsigmond Pozsonyban, keres:

1 **Seress**, Hári János Iliása.
1 — **Odyszeája**.
1 **Vay báró utazása** a négy császárságban. 22
1 **Pallas lexikon**, egyes kötetek is.

Van szerencsém a T. Czimnek szives tudomására adni, hogy Gyöngyösön 1873. évben alapított és jó hírnévnek örvendő

ADLER ZSIGMOND-féle könyv-, papir- és zeneműkereskedést aktívák és paszívák nélkül mai napon az örökösöktől átvettem és azt továbbra is

ADLER ZSIGMOND UTÓDA

bejegyzett cég alatt fogom folytatni.

Budapesti bizományi képviselőmet **Schenk Ferencz** úr volt szives elvállalni.

További intézkedésig bizományi küldeményeket nem fogadok el.

Szives pártfogását kérve, vagyok Gyöngyös, 1908 január hó.

Teljes tisztelettel

Adler Zsigmond Utóda.

Bucsánszky K.

23

A t. kiadó urak szives figyelmébe!

Bizományaim kezelését f. évtől kezdve **M. K. K. B. Ü. Rényi Károly** úrra bízam. Kérem mindennemű küldeményt számomra ide küldeni.

Ez alkalommal köszönetet mondok **Grill** könyvkiadóvállalat t. tulajdonosainak bizományaim eddigi kezeléseért.

Tisztelettel

24 *Schwartz Soma* Kecskemét.

Azonnal visszakérjük *összes nap-táraink* bizományba szállított példányait.

Január 30-ika után visszaérkező példányokat **nem fogadunk** vissza.

Tisztelettel

Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. 2-2 25 könyvkiadó-osztálya.

Magyarországi Könyvkereskedők Központi Bizományi Üzlete Rényi Károly. Egyetlen vállalat hazánkban, mely kizárólag bizományosi teendőkkel foglalkozik, tehát ezt a fontos üzleti ágat **nem mellékesen** kezeli. Bizományos változtatás esetén tessék ajánlatot kérni.

9-8 26 *Rényi Károly*
Budapest, V., Vigadó-utca 1.

Ifj. Wagner Antal Baján, keres: 1 **Pallas Lexikon** XVII—XVIII pótkötet. Pallas-kötésben. 27

Tisztelt Kartárs úr!

Van szerencsém értesíteni, hogy a már csak csekély készlet miatt

Tábori K. és Székely V.

Bűnös Budapest ord. K 1—
és

Nyomorultak — Gazemberek ord. K 1—
ujdonságokból további példányokat **bizományba már nem** szállíthatok.

A míg a készlet tart példányokat csakis **készpénzért 30%-kal** és 12 péld. után 1 ingyenpéldányt szállítok.

Kartársi üdvözléssel

Schenk Ferencz

28 könyvkereskedése Budapest.

Ranschburg Gusztáv antiquariuma Bpsten. keres ódon, de jókarban tartott példányokban:

Némethy, Építési tájékoztató.

Kalmár, Villamosság.

Sporzon, Boronálás.

— Hazai vetőgépek. 1895.

Jalsoviczky, Gőzgépek. 2. kiad.

Kosak, Mozdony szerkezete.

Doroghi, Káté lokomobilkezelők számára.

Morva, Kézíkv. Gőzkazánok kezeléséről.

Edelman, Gőzkazán kézikönyve. 1897.

Schumacher, Lokomobilok kezelése.

Lázár, Leggazdaságosabb motorokról.

Jalsoviczky, Gépelemek. I. II. 29

Fővárosi bizományi könyvkereskedés keres kezdő fiatal, fővárosban kitanult segédet, ki a német nyelvet is teljesen bírja. Ajánlatok «Kezdő szortimenter» jelige alatt a kiadóba kéretnek. 30

Kerpel Izsó Aradon, keres:

1 A hét szakácskönyvét és a **Magyarországi rendeletek tára** 1880—83—1885—90, 1892, 1895—900-ig terjedő évfolyamait. 31

Kilián Fr. utóda, Budapesten keres:

1 **Szenczi Molnár Albert** szótára. 32

Szives tudomásul!

1907. H. V. lezároláskor **disponendákat nem engedhetek.**

Budapest, 1908. január 20.

33

Ráth Mór.

Antalfy Józef Debreczenben, keres:

1 **Hires asszonyok,** diszkötésben.

1 **Hires szerelmeseik,** diszkötésben.

1 **Brehm,** Tierleben (németül) cpl.

1 **Jósika,** Népsz. kiadás 53—55.

1 **Csiky,** Színművei 18. kötet cpl.

1 **Molière,** Színművei cpl. 34

A «**Pátria**» r.-t. könyvkeres. Bpsten, keres több példányban:

Holló Lajos, Baromfityezés. 35

Cantelo-Grubiczy, Tyukok.

Mielőbbi belépésre keresek egy szerény igényű segédet. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével kérek.

Krammer Vilmos könyvkereskedő

Szekszárdon. 36 4—3

Fontos tudnivaló!

Szives tudomásul, hogy az

1907. évi Törvények

nagy terjedelmüknél fogva (8-r. kb. 50 fv. 16-r. 100 iv 2 kötetben) nyomdai előállításuk oly sok időt vesz igénybe, hogy azok **csak e hó vége felé jelenhetnek meg.** Különben az erre vonatkozó körlevelet még e hét folyamán megküldöm.

Budapest, 1908. január 20.

37

Ráth Mór.

Bizományos változtatása esetén ajánljuk bizományi osztályunkat szives figyelmébe!

Révai Testvérek irod. int. r.-t.
bizományi osztálya.

39 **Véber Oszkár** Békésen keres:

1 Jókai összes művei nemzeti kiadás.

Ferenczi B. Miskolczon keres:

1 **Riegler,** A közegészségtan vizsgálatának módszere.

1 **Czike,** Olajfestészet.

1 **Klopstock,** Messiás (Szt. István társ.)

1 **Alexander-Csiky** Lélektan. 40

1 **Garzó,** Bibl. magyarázatok I. 1881.

Völgyi József Ungvárt, keres:

1 **Forster Br.,** Magyarországi műemlékek I/II.

1 **Felméri A.,** Nevelés-Tudomány kézikönyve.

1 **Bernáth D.,** Cleopatra és uralkodása.

1 **Spencer,** Értelmi, erkölcsi és testi nevelés.

1 **Pestalozzi,** Lénárd és Gertrud.

1 **Komáromy,** Frey mint pedagógus.

1 **Dr. Neményi,** Apaczai Cseri János mint pedagógus.

1 **Darmay Viktor,** Felhők és Csillagok.

1 — Ujabb költemények, 41

Reizer János könyvkereskedése Szatmáron keres új vagy ódon állapotban:

1 **Marczali Henrik,** Nagy képes világtörténet VII., IX—XII. köteteit. 42

43 Üzletvezetői állás

töltendő be, egy fővárosi modern antiquarium és könyvkereskedésben. Önálló munkához szokott, kellő intelligenciával bírók, kik a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírják; a vevőkkel szemben jártassággal bírnak és tartós állást akarnak; csakis ilyen urak ajánlatára reflektálok. **Javadalmazás évente 3000—3600 korona.** Az állás mielőbb betöltendő. Ajánlatok a «Corvina» kiadóhivatalába küldendők «1908» jelige alatt.

Egy a könyvkereskedés minden ágában teljesen jártas segédet keresek mielőbbi belépésre. Ajánlatokat fényképpel és fizetési igények megjelölésével kérek Csakis nagyobb gyakorlattal bíró urak ajánlatára reflektálhatok.

Lepage Lajos könyvkereskedése

44 Kolozsvár.